

Praktijkprikkel Plakkende pleisters

Deze Praktijkprikkel is in samenwerking met Bijwerkingencentrum Lareb tot stand gekomen.

De Praktijkprikkel is vooral interessant voor voorschrijvers, apothekers en toedieners van medicatie.

Besteed extra aandacht aan het gebruik van medicijnpleisters en volg de aanwijzingen in de bijsluiter op. Wanneer de patiënt problemen blijft ervaren, zoek dan een alternatief.

Meldingen

1. FENTANYL MATRIX PLEISTER 25MCG/ UUR
   Ik ben er in het begin heel ziek van geweest. Maar nu heb ik het gevoel dat het niks meer doet. Heel gek. Van mega sterk naar niks. De pleister bleef ook bij mij niet plakken. Ik koop nu bij de apotheek (dure) plakfolie die ik over de Fentanylpleisters heen kan plakken. Zo blijven de pleisters prima drie dagen zitten. Nadeel is alleen dat je meer dan €1,- voor 1x een folie betaalt. Maar dan blijft de medicatie tenminste zitten.

2. ESTRADIOL PLEISTER TRANSDERM 50MCG/ 24UUR
   Na drie à vier maanden namen de klachten af. Pleisters blijven niet altijd goed zitten, maar dan plak ik ze vast met een echte pleister. Wel steeds vaker jeukende rode uitslag met bulten en zelfs blaren, maar dat is minder erg dan overgangsklachten.

Aanbevelingen voor zorgprofessionals

- Volg bij het toedienen van medicijnpleisters de aanwijzingen in de bijsluiter.
- Adviseer de patiënt om dagelijks te controleren of de pleister nog aangehecht is.
- Attendeer de patiënt bij loslatende pleisters op de risico's van rondzwervende pleisters. Denk aan kinderen, het milieu maar ook aan eventuele huisdieren.
- Vraag bij loslatende pleisters goed uit hoe de patiënt met de pleisters omgaat. Crèmes, transpiratie, lichaamsbeharing en de plakplek (schurende kleren) kunnen de hechting van de pleister beïnvloeden.
- Adviseer om geen pleisters of verband over de medicijnpleister te plakken. Het afdekken van pleisters kan de geneesmiddelafgifte beïnvloeden. Het fixeren van een pleisterrand zonder geneesmiddelafgifte met leukotape beïnvloedt de afgifte niet.
- Wees je ervan bewust dat het eerder verwisselen van pleisters een veranderde blootstelling aan het medicijn teweeg kan brengen.
- Blijft een pleister eraf vallen? Overweeg een andere toedieningsweg om de risico’s op onder- of overdosering te beperken.

Analyse

In de bijsluiter staan vaak adviezen om de plakkracht te verbeteren. In een analyse van negen bijsluiters (Deponit® [1], Minitran®[2], Transiderm nitro®[3], Neupro®[4], fentanyl CF®[5], fentanyl Aurobindo®[6], estradiol Sandoz® [7], Evra®[8] en Duragesic®[9]) en van verschillende medicijnpleisters kwamen de volgende algemene adviezen naar boven:

- Aanbrengen op schone, droge en gave huid.
- Niet aanbrengen direct na bad of douche, of na huidverzorging.
- Aanduwen na aanbrengen gedurende (varieert tussen) 10 tot 30 seconden.
- Lichaamsbeharing op plakplaats niet scheren maar knippen.
- Vermijd directe blootstelling aan warmtebronnen en zonnebaden en sauna's.

De volgende specifieke aanbevelingen in bijsluiters kwamen we tegen:

- Bij sterke transpiratie vetvrij maken [3]
- Niet op plek met schurende kleding [4, 7, 8]
- Haar op plakplek minimaal 3 dagen voor plakken scheren [4]

Pleisters fixeren

Uit de praktijk horen wij regelmatig dat gebruikers de pleisters afdekken met folie of fixeren met leukoplast. De gevolgen hiervan verschillen per geneesmiddel en manier van afdekken. Zo is het bekend dat het afplakken van fentanylpleisters met een folie kan zorgen voor een hogere afgifte van fentanyl [9]. Dit staat niet in de bijsluiter beschreven [5, 6], wel zijn er de waarschuwingen "*trek geen strakke of elastische band aan over de pleister*" en "*verhoogde afgifte bij blootstelling aan warmtebronnen*". In de bijsluiter van Evra staat duidelijk beschreven dat een pleister niet gefixeerd mag worden [8], maar van andere geneesmiddelpleisters (estradiol, rotigotine en nitroglycerine) is onduidelijk of afdekken of fixeren mogelijk is.

Nieuwe pleister plakken

Wat een patiënt moet doen in het geval van een afgevallen pleister, hangt af van het geneesmiddel. Bij pleisters met een langere plakduur is de kans op voortijdig afvallen mogelijk groter, zoals bij fentanyl (72 uur/3 dagen) en Evra® (7 dagen). Bij fentanylpleisters is het advies in de bijsluiter om zo snel mogelijk een nieuwe pleister op een ander stuk huid te plakken en de arts te raadplegen [5, 6]. Het raadplegen van een arts is belangrijk omdat de pleister een niet-lineaire afgifte heeft [10]. In de eerste 48 uur is de afgifte fentanyl per uur hoger dan in de laatste 24 uur. Het plakken van een nieuwe pleister binnen 48 uur zal daarom zorgen voor een iets hogere blootstelling aan fentanyl.

Een aantal zaken viel op in de bijsluiters. Bijvoorbeeld dat de Evra® bijsluiter als enige uitgebreid beschrijft wat de gebruiker moet doen als de pleister eraf valt, dit verschilt namelijk per dag [8]. Maar ook dat de gebruiker een estradiolpleister die eraf is gevallen opnieuw op de huid kan plakken[7].

Voor veel geneesmiddelpleisters is het niet bekend wat de risico's van vaker verwisselen zijn. Fabrikanten testen hun pleisters volgens de gebruiksinstructies.

Bronnen

Voor deze Praktijkprikkel zijn de bijsluiters van Deponit, Minitran, Transiderm nitro, Neupro, Evra, fentanyl (CF en Aurobindo) en estradiol Sandoz onderzocht. Deze zijn geraadpleegd in april 2026. Daarnaast is de bron [10] "*Nelson L, Schwaner R. Transdermal fentanyl: Pharmacology and toxicology. J Med Toxicol. 2009;5(4):230-241.*" geraadpleegd.

Wist je dat?

Je op de website een compleet overzicht van alle Praktijkprikkels kan vinden. Ben je op zoek naar een Praktijkprikkel over een specifiek onderwerp? Vul bij 'Zoek op onderwerp' je zoekterm in en vind zo de bijbehorende Praktijkprikkel(s).

Zelf deze Praktijkprikkel ontvangen?
Is deze Praktijkprikkel doorgestuurd en wil je deze ook ontvangen? Meld je dan aan op onze website.

Medicatie-incidenten melden?
Wil je een medicatie-incident melden, dan kan dat via onze website.

Meer weten over het IVM?
Informatie over e-learnings, nascholingen, FTO-werkmateriaal, nieuwe geneesmiddelen en ander belangrijk nieuws over medicatieveiligheid? Schrijf je dan in voor onze nieuwsbrief.